

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE GMINY GRUNWALD
NA LATA 2012-2016**

Spis treści

I.	Wprowadzenie	3
II.	Definicja przemocy w rodzinie	4
III.	Podstawy prawne, akty wykonawcze	7
IV.	Ramy czasowe programu, adresaci programu oraz instytucje, jednostki organizacyjne, służby oraz organizacje pozarządowe uczestniczące w realizacji programu.....	9
V.	Analiza zjawiska przemocy na terenie kraju, województwa warmińsko-mazurskiego, powiatu ostródzkiego oraz gminy Grunwald.....	10
VI.	Cele realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie gminy Grunwald oraz programu krajowego, wojewódzkiego i powiatowego, w tym także przewidywane efekty programu.....	28
VII.	Monitoring i ewaluacja	33
	Podsumowanie.....	34

I. Wprowadzenie

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na wstępie - preambule mówi, iż: „Uznając, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności”.

Po upływie około 5 lat od wejścia w życie wyżej wymienionego aktu prawnego dnia 10 czerwca 2010r. Sejm RP uchwalił ustawę o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 125, poz. 842 z 2010r.), ustawa ta weszła w życie dnia 1 sierpnia 2010r. i w założeniu ustawodawcy miała stanowić bazę do bardziej skutecznych działań na rzecz ofiar przemocy domowej, poprzez między innymi:

- / rozwój profilaktyki jako formy działań zapobiegających zjawisku przemocy w rodzinie,
- / zmiana świadomości społeczeństwa w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- / skuteczna ochrona ofiar przemocy w rodzinie, w tym w szczególności dzieci,
- / stworzenie mechanizmów ułatwiających izolację sprawców od ofiar przemocy,
- / zmianę postaw osób stosujących przemoc w rodzinie przez poddanie ich programom oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych.

Przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz. 1493 z 2005r. z póź.zm.), w brzmieniu nadanym ustawą zmieniającą, w art. 6 ust.2 wprowadziły nowe uregulowania prawne dotyczące zadań własnych gminy w tym zakresie:

- a) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- b) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- c) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- d) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zgodnie z danymi zawartymi w druku sejmowym nr 79 z dnia 08.12.2011r. dotyczącym informacji o skutkach obowiązywania ustawy z dnia 10 czerwca 2010r. na dzień 25 listopada 2011r. na terenie województwa warmińsko - mazurskiego na 116 gmin 92 z nich miały opracowany i wprowadzony do realizacji gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie, co stanowi 79% gmin z terenu województwa. Spośród 116 gmin 85 z nich miało również utworzony w gminie Zespół Interdyscyplinarny (73%).

II. Definicja przemocy w rodzinie

Chcąc mówić o zjawisku przemocy w rodzinie należy nieco szerzej zdefiniować ten problem, czyli właśnie przez pryzmat wspomnianej rodziny, która jest podstawowym elementem struktury społecznej. Rodzina jest najmniejszym środowiskiem kształtującym osobowość, poglądy, system norm i wartości, każdego spośród członków tej rodziny a w szczególności jej najmłodszych członków – dzieci. Ważne jest więc aby każda rodzina prawidłowo funkcjonowała. W przypadku, gdy ta najmniejsza społeczna komórka zostaje dotknięta patologicznymi zjawiskami powoduje to zaburzenie wzajemnych relacji pomiędzy poszczególnymi członkami w rodzinie, którzy również w ten sposób tracą poczucie bezpieczeństwa, które daje prawidłowo funkcjonująca rodzina.

Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyczy rodziny o różnym statusie społecznym, a więc nie można przypisać zjawiska przemocy w rodzinie jedynie rodzinom o niskim statusie społecznym. Przemoc jest zarazem skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. W relacjach międzyludzkich przemoc istniała praktycznie od zawsze, jednak wcześniej jej problem był bagatelizowany. W naszym kraju w pełniejszym wymiarze, poza Kodeksowym (kodeks karny, kodeks rodzinny i opiekuńczy) został dopiero dostrzeżony w ustawie z 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy.

Przemoc doznawana w rodzinie w swej konsekwencji negatywnie daje o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w perspektywie czasowej. Często dzieci będące ofiarami przemocy w swym dorosłym życiu przenoszą doświadczoną przez siebie przemoc do własnych rodzin – ofiara staje się sprawcą przemocy.

Mamy do czynienia z różnymi definicjami przemocy, dla niniejszego programu posłużymy się trzema z nich:

- 1) słownik języka polskiego definiuje przemoc jako „fizyczną przewagę wykorzystaną do czynów bezprawnych dokonywanych na kimś, narzuconą bezprawnie władzą, panowaniem”,
- 2) często używaną definicją przemocy domowej przez osoby zajmujące się tym zjawiskiem jest to „działanie lub zachowanie dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym, z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi siły lub władzy, godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w ich życie lub zdrowie (fizyczne lub psychiczne), powodujące u nich szkody lub cierpienie”,

3) ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w art. 2 pkt 2 definiuje przemoc:

„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1 (członek rodziny-osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. – Kodeks Karny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołującym cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Osoby badające i definiujące zjawisko przemocy domowej w rodzinie wyróżniają cztery główne formy przemocy:

-/ przemoc fizyczna przybiera postać działań bezpośrednich z użyciem siły poprzez:

popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przetrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie różnymi przedmiotami, powodowanie oparzeń, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nie udzielenie koniecznej pomocy, itp. ,

-/ przemoc psychiczna to: wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, itp.

-/ przemoc seksualna to: zmuszanie osoby do określonych zachowań seksualnych bez jej zgody, poprzez wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi i sadystycznych form współżycia seksualnego, krytyka zachowań seksualnych, itp.

-/ przemoc ekonomiczna i zaniedbywanie to: odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie potrzeb własnej rodziny, brak opieki i uniemożliwianie zaspokajania podstawowych potrzeb fizjologicznych (związanych ze snem, jedzeniem, higieną), itp.

W przemocy domowej można wyodrębnić trzy fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

- a) faza narastającego napięcia: początkiem jest wzrost napięcia, narastają konflikty. Przyczyny nie zawsze pojawiają się w rodzinie, niekiedy drobne nieporozumienia powodują eskalację sytuacji konfliktowych. Pojawia się agresja. Ofiara stara się opanować sytuację, uspokaja sprawcę, spełnia jego zachcianki, co ma prowadzić do powstrzymania sprawcy przed wyrządzeniem krzywdy,

- b) faza ostrej przemocy: tu następuje wybuch nagromadzonej agresji i wyładowanie jej. Skutki jakich ofiara doznaje są często bardzo dotkliwe dla niej, włącznie z obrażeniami skutkującymi utratą zdrowia a nawet życia,
- c) faza miodowego miesiąca: czas skruchy i okazywania miłości ze strony sprawcy przemocy, który dopiero teraz zaczyna dostrzegać, że swoim zachowaniem, agresją skrzywdził kogoś mu bliskiego, podejmuje próby przeproszenia, załagodzenia sytuacji. Sprawca usprawiedliwia swoje zachowanie. Niestety faza miodowego miesiąca szybko się kończy i sprawca przemocy powraca do swoich patologicznych zachowań i rozpoczyna się ponownie faza narastania napięcia.

Po przekrojowej analizie definicji, form oraz faz przemocy domowej należy przejść do aktów prawnych oraz ram czasowych niniejszego programu.

III. Podstawy prawne, akty wykonawcze.

Najważniejszym aktem prawnym w Polskim ustawodawstwie dotyczącym praw człowieka, w tym w szczególności ochrony każdego obywatela RP przed przemocą jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz.U. Nr 78, poz. 483 z póź.zm.) i jej rozdział drugi „Wolność, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela” reguluje zasady zapewnienia każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne. Konstytucja przyznaje każdemu prawo żądania od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

W drugiej kolejności swej ważności należy postawić ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz. 1493) oraz akt prawny niosący znaczące zmiany do tej ustawy, czyli ustawę o zmianie ustawy o przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 125, poz. 842 z 2010r.).

Istotny element spełnia również ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. Nr 64, poz. 593 z póź.zm.), która określa zadania własne gminy dotyczące ochrony ofiar przemocy oraz pokazuje rolę Ośrodków Pomocy Społecznej w tym procesie, a także ustawa o samorządzie gminnym (D.U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z póź.zm.)

Ponadto równie ważną rolę pełnią tu przepisy Kodeksów:

- / ustawa z dnia 25 lutego 1964r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59 z póź.zm.),
- / ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. - Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 z póź.zm.),
- / ustawa z dnia 6 czerwca 1997r.–Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz.555 z póź.zm.),

Wydano także szereg aktów wykonawczych w tym zakresie między innymi:

- / rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 201, poz. 1134).
- / rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2011r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz.U. Nr 27, poz. 138),
- / rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 stycznia 2011r. w sprawie Zespołu Monitorującego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (Dz.U. Nr 28, poz. 146),
- / rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych (Dz. U. Nr 50, poz. 259),

- / rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz.U. Nr 81, poz. 448),
- / rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- / rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieska Karta” (Dz.U. Nr 209, poz. 1245).

Kolejne bazy stanowiące podstawę dla opracowania powyższego programu to:

- / Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009 – 2016 Gminy Grunwald, przyjęta uchwałą Rady Gminy Grunwald Nr XXIV/114/09 z dnia 12 lutego 2009r. ,
- / Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjęty uchwałą Nr 162/2006 Rady Ministrów z dnia 25 września 2006r.,
- / Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2011-2014,
- /Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Ostródzkim na lata 2011-2015.

IV. Ramy czasowe programu, adresaci programu oraz instytucje, jednostki organizacyjne, służby oraz organizacje pozarządowe uczestniczące w realizacji programu.

Realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie gminy Grunwald przewidziana jest na lata 2012 – 2016, co jest spójne z podstawowym dokumentem o zasięgu lokalnym, czyli Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Grunwald, której ramy czasowe określone są również do roku 2016. Będzie miało to istotne znaczenie przy ewaluacji i monitoringu obydwu dokumentów, które winny być ze sobą spójne.

Adresatami programu są:

- ofiary przemocy w rodzinie; osoby dorosłe oraz młodzież i dzieci,
- sprawcy przemocy w rodzinie,
- rodziny i osoby, które mogą być zagrożone zjawiskiem przemocy w rodzinie,
- całe rodziny dotknięte zjawiskiem przemocy w rodzinie, w tym rodziny wielopokoleniowe,
- wytypowani przedstawiciele instytucji, służb, organizacji, stowarzyszeń, fundacji działających w obszarze przemocy w rodzinie w skali kraju oraz w skali gminy Grunwald.

Realizatorzy programu:

- / Samorząd lokalny; Wójt Gminy Grunwald oraz Rada Gminy Grunwald,
- / Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie,
- / Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Grunwald,
- / Policja, w szczególności Posterunek Policji w Stębarku,
- / Punkt Informacyjny - Konsultacyjny w Gierzwałdzie,
- / Służba zdrowia,
- / Parafie,
- / Sołectwa z terenu gminy,
- / Szkoły podstawowe i gimnazja z terenu gminy,
- / Gminny Ośrodek Kultury,
- / Organizacje i Stowarzyszenia pozarządowe z terenu gminy,
- / Sąd Rejonowy w Ostródzie,
- / Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Ostródzie (zarówno kuratorzy zawodowi jak i społeczni),
- / Prokuratura Rejonowa w Ostródzie,
- / Centrum Integracji Społecznej w Ostródzie,
- / Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna w Ostródzie,
- / inne podmioty, które włączą się do realizacji działań w ramach programu w czasie jego trwania.

V. Analiza zjawiska przemocy na terenie kraju, województwa warmińsko-mazurskiego, powiatu ostródzkiego oraz gminy Grunwald.

Dział analityczny zostanie rozpoczęty od przytoczenia kilku danych dotyczących przemocy w rodzinie w oparciu o krajowy, wojewódzki oraz powiatowy program przeciwdziałania przemocy. Analiza danych dotyczących w tym obszarze gminy Grunwald zostanie przeprowadzona w oparciu o badanie dokumentów części z instytucji działających na terenie gminy m.in.: danych Posterunku Policji w Stębarku oraz wspólnych danych GOPS i Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w Gierzwałdzie. Ponadto dla uzupełnienia tych danych została przeprowadzona ankieta na dorosłej grupie reprezentatywnej 50 osób spośród mieszkańców tut. Gminy oraz grupie reprezentatywnej 40 uczniów z gminnego Gimnazjum w Stębarku.

Dane uzyskane z krajowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie będą analizowane od roku 2005, czyli roku wejścia w życie stosownej ustawy w tym zakresie.

1) Liczba ofiar przemocy domowej wg. Procedury „Niebieskiej Karty”

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba ofiar przemocy domowej ogółem:	156.788	157.854	130.682	139.747	132.796	134.866
w tym: kobiet	91.374	91.032	76.162	81.985	79.811	82.102
w tym: mężczyzn	10.387	10.313	8.556	10.664	11.728	12.651
dzieci do 13 roku	37.227	38.233	31.001	31.699	27.502	26.802
małoletni od 13 do 18 lat	17.800	18.276	14.963	15.399	13.755	13.311

W roku 2005 większość ofiar przemocy domowej to kobiety, około 58,3% ogólnej liczby, na drugim miejscu niestety są najmniejsze dzieci, czyli te do 13 roku życia – około 23,8 % ogólnej liczby. Dla porównania w roku 2007 proporcje te przedstawiały się następująco: kobiety – 58,3%, 23,7% dzieci do 13 roku życia, w roku 2010: kobiety stanowią: 60,9%, dzieci do 13 roku życia: 19,9%. W porównaniu z rokiem 2005 liczba ofiar przemocy domowej zmalała o 21.922 osób, czyli około 14%. Niepokojącym zjawiskiem jest utrzymujący się wysoki udział ofiar przemocy wśród kobiet i dzieci do 13 roku życia.

2) Liczba sprawców przemocy domowej

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem:	97.142	96.775	81.743	86.568	81.472	83.390
kobiet	4.153	4.074	3.632	3.942	3.926	3.981
mężczyzn	92.776	92.526	77.937	82.425	77.326	79.204
nieletnich	213	175	170	201	220	205

Analizując tę tabelę należy stwierdzić, iż spadkowi ulega liczba sprawców przemocy pomiędzy rokiem 2005 i 2010, spadek 13.752, czyli około 14,2%. Tendencja ta jednak jak widać w poszczególnych latach nie jest zbyt stabilna. Oczywiście zdecydowana większość sprawców przemocy to mężczyźni około 95%.

3) Liczba przeprowadzonych interwencji Policji

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Interwencje domowe ogółem	608.751	620.662	718.819	658.651	573.834	586.062
w tym dotyczące przemocy w rodzinie	96.773	96.099	81.403	86.455	81.415	83.488
przybliżony udział procentowy	15,9%	15,5%	11,3%	13,2%	14,2%	14,3%

Udział procentowy interwencji Policji związanych z przemocą w rodzinie w ogólnej liczbie interwencji domowych oscyluje w granicach 11,3% - 15,9%, czyli można niestety stwierdzić, iż jest to stosunkowo stabilny udział nie mający znaczącej tendencji spadkowej.

Dane z programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie województwa warmińsko-mazurskiego opierają się na analizie 3 lat : 2008-2010.

1) Liczba przeprowadzonych interwencji domowych

Liczba przeprowadzonych interwencji domowych				
Rok	Ogółem	W tym: dotyczących procedury przemocy w rodzinie /procedura Niebieska Karta/	W tym miasto	W tym wieś
2008	30.195	3.913 (12,95% w stosunku do ogółu)	2.228	1.685
2009	32.332	4.803 (14,86% w stosunku do ogółu)	3.112	1.691
2010	28.982	4.848 (16,73% w stosunku do ogółu)	2.889	1959

Podstawowym wnioskiem z analizy tego zestawienia jest fakt wzrostu procentowego udziału interwencji policji w oparciu o procedurę „Niebieska Karta”, czyli dotyczącej przemocy w rodzinie w stosunku do wszystkich interwencji, wzrost ten wynosił na przestrzeni trzech analizowanych lat około 3,78%.

2) Pokrzywdzeni w wyniku przemocy domowej

Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej (udział procentowy w ogólnej liczbie)					
Rok	Ogółem	W tym kobiet	W tym mężczyzn	Małoletni do ukończenia 13 roku życia	Małoletni od 13 do 18 lat
2008	7.222	3.686 (51,04%)	406 (5,62%)	2.055 (28,45%)	1.075 (14,89%)
2009	8.493	4.655 (54,81%)	758 (8,92%)	2.099 (24,72%)	981 (11,55%)
2010	8.410	4.816 (57,27%)	788 (9,37%)	1.954 (23,23%)	852 (10,13%)

W tym przypadku też powtarza się tendencja dotycząca kraju jako całości. Największy procent ofiar przemocy to kobiety, w przypadku województwa to procent pomiędzy 51,04% - rok 2008, a 57,27%-rok 2010r., na drugim miejscu również są małoletni do 13 roku życia; 28,45%-rok 2008, 23,23%-rok 2010. W przypadku województwa warmińsko-mazurskiego uwidacznia się tendencja wzrostowa w grupie kobiet będących ofiarami przemocy w rodzinie, a spada udział procentowy w grupie dzieci do 13 roku życia.

3) Liczba sprawców przemocy na przestrzeni ostatnich trzech lat

Rok	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Nieletni
2008	3.921	189	3.721	11
2009	4.822	324	4.489	9
2010	4.871	276	4.582	13

W przypadku tej tabeli widać wzrost liczby sprawców przemocy w analizowanym okresie 3 lat z liczby 3.921 do liczby 4.871, czyli wzrost o 950 sprawców (19,50 %). Wzrost sprawców przemocy jest również wyraźny wśród mężczyzn.

Przedostatnią jednostką terytorialną analizowaną w obszarze przemocy w rodzinie będzie Powiat Ostródzki i dane do analizy zawarte w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy.

1) Diagnoza problemu przemocy w rodzinie

Statystyka	2009	2010
Liczba interwencji	1832**	761
Liczba pokrzywdzonych	52	170
W tym kobiet	39	141
Dzieci do lat 13	4	7
Dzieci 13-18 lat	5	13
Mężczyźni	4	16
Niebieskich Kart	40	140

**liczba interwencji w roku 2009, dotyczy interwencji ogółem przeprowadzonych przez policjantów na terenie powiatu. W podanym roku nie prowadzono oddzielnej ewidencji dotyczącej interwencji domowych.

Analiza powiatu ostródzkiego również jest adekwatna do poprzednich analiz, największy odsetek wśród ofiar przemocy to kobiety. Na przestrzeni analizowanych dwóch lat znacznie wzrosła liczba pokrzywdzonych oraz liczba sporządzonych „Niebieskich Kart”.

Ostatnim „ogniwem” w tej analizie jest gmina Grunwald, podstawowa jednostka samorządu terytorialnego, gmina licząca na dzień 31.12.2011r. – 5.865 mieszkańców, w tym 2.884 kobiety, 2.981 mężczyzn.

W tym przypadku analizie zostaną poddane dane z lat 2010- 2011, jako pierwsze będą przeanalizowane dane przekazane przez Posterunek Policji w Stębarku.

1) Dane dotyczące interwencji domowych, w tym interwencji w wyniku których została założona „Niebieska Karta”

Rok	Zakres interwencji Policji	Ilość interwencji
2010	Interwencje domowe-ogółem	77

	W tym z wykorzystaniem procedury „Niebieska Karta”	16
2011	Interwencje domowe-ogółem	90
	W tym z wykorzystaniem procedury „Niebieska Karta”	11

W roku 2010 liczba interwencji Policji z wykorzystaniem procedury „Niebieska Karta” w ogólnej liczbie interwencji domowych wyniosła około 20,78%, czyli około 1/5 tych interwencji. W roku 2011 udział procentowy wynosił 12,22%, czyli odnotowany został znaczący spadek interwencji Policji zakończonych wypełnieniem i wdrożeniem procedury „Niebieskiej Karty”.

2) Liczba ofiar przemocy w rodzinie

Rok	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Nieletni
2010	17	16	1	0
2011	15	15	0	0

Bezwzględna większość ofiar przemocy w rodzinie w przypadku gminy Grunwald to również kobiety.

3) Liczba sprawców przemocy w rodzinie

Rok	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Nieletni
2010	16	0	16	0
2011	11	0	11	0

Jedynymi sprawcami przemocy domowej zgodnie z danym Posterunku Policji w Stębarku w latach 2010-2011 byli mężczyźni, zauważa się również spadek liczby sprawców przemocy w rodzinie na terenie gminy.

4) Liczba przeprowadzonych spraw o psychiczne i fizyczne znęcanie się nad rodziną art.207 Kodeksu karnego

Rok	Ogółem	Zakończonych aktem oskarżenia	Zakończonych umorzeniem
2010	6	4	2

2011	6	5	1
------	---	---	---

Z danych z powyższej tabeli wynika, iż większość postępowań o znęcanie się psychiczne i fizyczne nad rodziną kończy się aktem oskarżenia, co ma istotne znaczenie zarówno dla ewentualnych ofiar przemocy jak i ewentualnych sprawców przemocy. Prawo w tym zakresie jest coraz bardziej skuteczne i sprawcy przemocy w rodzinie nie są już bezkarni.

Kolejne badane dokumenty dotyczące problemu przemocy domowej na terenie gminy Grunwald to sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dostarczone wspólnie przez GOPS oraz PIK.

Na terenie gminy jest jeden Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Gierzwałdzie, mieszczący się w GOK Gierzwałd, który zatrudnia obecnie dwóch specjalistów (terapeutę od problemów alkoholowych i problemów przemocy w rodzinie oraz psychologa, który został zatrudniony w czwartym kwartale 2011 roku).

W roku 2010 z pomocy specjalistów zatrudnionych w PIK ze względu na problem przemocy w rodzinie korzystały 3 osoby, ogólna liczba osób w tych rodzinach wyniosła 12 osób.

Osoby, które skorzystały z pomocy PIK, były objęte działaniami terapeutycznymi i programem terapeutycznym.

W roku 2011 liczba osób, które skorzystały z pomocy w PIK wzrosła do 15, czyli 5-krotnie. W sumie PIK + GOPS objął pomocą ze względu na problem przemocy w rodzinie 22 osoby, z 18 rodzin, w których członkami w sumie było 90 osób.

W roku 2011 Beneficjentami tej pomocy było 4-ro dzieci z jednej rodziny o łącznej liczbie członków 6-osób, 15 osób to osoby będące w związkach małżeńskich lub partnerskich, w tym 3 inne osoby, z czego 2 osoby niepełnosprawne. Jeden ze sprawców przemocy był czasowo izolowany od swojej rodziny na wniosek prokuratury.

Z powyższych danych jednoznacznie może wynikać, iż przybywa ofiar przemocy domowej na terenie gminy Grunwald i jednocześnie zwiększa się ich świadomość i wiedza, gdzie mogą uzyskać pomoc dla siebie i swoich rodzin.

Ostatnim elementem mającym zasadniczy wpływ na diagnozę gminy Grunwald w obszarze przemocy w rodzinie jest analiza ilościowa i jakościowa dwóch ankiet przeprowadzonych wśród dorosłych oraz małoletnich mieszkańców gminy Grunwald.

1) Analiza ilościowa :

-/ ankietę przeprowadzono wśród uczniów Gimnazjum Stębark, składająca się z 7 pytań:

1 Co według Ciebie znaczy słowo „Przemoc”?

(proszę o wybranie i zaznaczenie maksymalnie trzech skojarzeń)

- a) bicie kogoś – 38 odpowiedzi
- b) wyśmiewanie kogoś- 13 odpowiedzi
- c) zaniedbywanie osób zależnych (np. dzieci, żony, starszych chorych rodziców, itp.)-3 odpowiedzi
- d) poniżanie kogoś- 22 odpowiedzi
- e) zmuszanie do określonych zachowań seksualnych wbrew woli drugiej osoby- 21 odpowiedzi
- f) nie zapewnianie własnej rodzinie środków finansowych niezbędnych do jej utrzymania- 0 odpowiedzi

2 Czy w swojej rodzinie doświadczyłaś/eś kiedykolwiek choć **jednej z wyżej wymienionych form przemocy?**

- a) tak – 3 odpowiedzi, proszę wpisać, o którą formę przemocy chodzi : -/ nie napisze- 1 osoba
-/ bicie kogoś- 1 osoba
- b) nie – 37 odpowiedzi

3 Czy sądzisz, iż w rodzinach Twoich kolegów – koleżanek dochodzi do przemocy domowej?

- a) tak – 11 odpowiedzi
- b) nie – 13 odpowiedzi
- c) trudno powiedzieć – 16 odpowiedzi

4 Kto według Ciebie i Twoich doświadczeń związanych z przemocą jest najczęściej sprawcą?

- a) najbliższy członek rodziny (matka,ojciec,rodzeństwo)- 9 odpowiedzi
- b) rówieśnicy (koledzy, koleżanki)- 26 odpowiedzi
- c) inne osoby np. sąsiedzi- 2 odpowiedzi

5 Czy jako ofiara lub świadek przemocy zgłosiłbyś/abyś ten fakt?

- a) tak- 33 odpowiedzi
- b) nie- 7 odpowiedzi, jeżeli „nie” to dlaczego ?:
-/ nie chcę się wtrącać do czyjegoś życia, policja i tak nie potrafi się tym zająć,
-/ bo nie zawsze mogłabym pomóc, wstydziłabym się /zależy o co by chodziło/,

polcija nie umie sobie z tym poradzić,
-/ bez sensu i nie chcę interesować się tym,
-/ by mnie pobili,
-/ nie chcę być konfidentem,
-/ bo stracił bym kolegę lub przyjaciela i może ja bym za to dostał.

6 Do jakiej ewentualnie instytucji lub osobie z Twojej rodziny zgłosiłbyś problem przemocy w Twojej rodzinie lub środowisku (przemocy w rodzinie sąsiadów, itp.) ?
(proszę o wybranie i zaznaczenie maksymalnie trzech odpowiedzi)

- a) rodzice – 31 odpowiedzi
- b) dorosłe rodzeństwo – 13 odpowiedzi
- c) dziadkowie – 6 odpowiedzi
- d) Ośrodek Pomocy Społecznej (pracownik socjalny) – 7 odpowiedzi
- e) Szkoła, do której uczęszczasz (wychowawca, pedagog szkolny) – 23 odpowiedzi
- f) Posterunek Policji (dzielnicowy) – 24 odpowiedzi
- g) Parafia (ksiądz) – 2 odpowiedzi
- h) służba zdrowia (pielęgniarka środowiskowa, lekarz rodzinny)- 0 odpowiedzi
- i) inne: - 1 odpowiedź – (przyjaciele)

7 Czy sądzisz, iż po zgłoszeniu przez Ciebie przemocy, której sam doświadczasz lub ktoś z Twoich bliskich otrzymał skuteczną pomoc z wyżej wymienionych instytucji lub ze strony najbliższych?

- a) tak -23 odpowiedzi
- b) nie – 5 odpowiedzi
- c) trudno powiedzieć – 10 odpowiedzi

Analiza jakościowa w/w ankiety:

Z pytania nr 1 wynika, iż zdecydowana większość małoletnich mieszkańców tut. gminy wybrała trzy znaczenia kojarzące się ze słowem „Przemoc” – bicie kogoś, poniżanie kogoś, zmuszanie do określonych zachowań seksualnych wbrew woli drugiej osoby.

Aż 37 osób z grupy badanych gimnazjalistów zaprzeczyła, iż w ich rodzinie dochodzi do aktów przemocy domowej. Może to świadczyć o pozytywnym aspekcie w tym obszarze, ale jednocześnie może to świadczyć o czymś wręcz przeciwnym, czyli o fakcie strachu i niepewności przed przyznaniem się, iż w mojej rodzinie dochodzi do aktów przemocy domowej.

Świadczą już o tym odpowiedzi na trzecie pytanie gdzie wyraźnie grupa respondentów się podzieliła i już 11 osób stwierdza, iż w rodzinie kolegi-koleżanki może dochodzić do aktów

przemocy a grupa 16 osób stwierdza, iż trudno powiedzieć, a więc też temu nie zaprzecza.

Zdecydowana większość gimnazjalistów jako sprawców przemocy widzi swoich rówieśników, co świadczy o wzrastaniu agresji wśród dzieci i młodzieży. Fakt ten powinien skłonić szkoły do wdrożenia programów profilaktyczno- edukacyjnych w tym zakresie, na drugim miejscu wymienieni są dopiero członkowie rodziny i tego faktu również nie można bagatelizować, gdyż takiej odpowiedzi udzieliło ponad 24% osób na oddanych 37 odpowiedzi na to pytanie.

Pozytywnym „światłem w tym tunelu” jest fakt, iż młodzież gimnazjalna nie jest bierna w stosunku do zjawiska przemocy, aż 33 osoby stwierdziły, iż będąc ofiarą lub świadkiem przemocy zgłosiłyby ten fakt. Największe zaufanie gimnazjaliści w przedmiocie zgłoszenia przemocy mają do swoich rodziców, oraz do wychowawców i pedagogów a także policji, co jest również pozytywnym zjawiskiem, iż nie tylko najbliższa rodzina ale również instytucje. Młodzież jest również przekonana, iż w przypadku zgłoszenia takiego problemu otrzyma w tym zakresie skuteczną pomoc na 38 udzielonych w tym zakresie odpowiedzi 23 osoby, czyli ponad 60% jest o tym przekonana, co nie znaczy, iż jest to już wynik zadawalający.

-/ ankieta przeprowadzona wśród dorosłych mieszkańców Gminy Grunwald

Płeć :

kobieta – 34 osób

mężczyzna – 16 osób

Przedział wiekowy :

kobiety

18 – 30 lat – 8 osób

31 – 45 lat – 15 osób

46 – 60 lat – 11 osób

61 – powyżej

mężczyźni:

18 – 30 lat – 5 osób

31 – 45 lat – 6 osób

46 – 60 lat – 5 osób

61 – powyżej – 0 osób

Wykształcenie:

Kobieta:

podstawowe/gimnazjalne – 15 osób

zawodowe – 6 osób

średnie – 12 osób

wyższe – 1 osoba

Mężczyzna:

podstawowe/gimnazjalne – 7 osób,

zawodowe – 4 osoby

średnie – 4 osoby,

wyższe – 1 osoba

1) Co według Pana/i/ znaczy słowo „Przemoc”?

(proszę o wybranie i zaznaczenie maksymalnie trzech skojarzeń)

a) bicie kogoś -

b) wyśmiewanie kogoś

c) zaniedbywanie osób zależnych (np. dzieci, żony, starszych chorych rodziców, itp.)

d) poniżanie kogoś

e) zmuszanie do określonych zachowań seksualnych wbrew woli drugiej osoby

f) nie zapewnianie własnej rodzinie środków finansowych niezbędnych do jej utrzymania

2) Czy w swojej rodzinie doświadczył Pan/i/ kiedykolwiek choć jednej z wyżej wymienionych form przemocy?

a) tak, proszę wpisać, o które formy przemocy chodzi :

b) nie

3) Jaką z form przemocy uważa Pan/i/ za najczęściej występującą w rodzinach Panu/i/ znanych z terenu własnej miejscowości, gminy?

a) przemoc fizyczna

b) przemoc psychiczna

c) przemoc seksualna

d) przemoc ekonomiczna

4) Kto w Pan/i/ ocenie jest najczęściej sprawcą przemocy domowej?

a) mężczyzna (mąż, konkubent ,ojciec)

b) kobieta (żona, konkubina, matka)

c) dzieci

d) inne osoby w rodzinie np. brat, siostra teściowie, itp. (proszę podać jakie ?)

.....

5) Kto w Pana/i/ ocenie jest najczęściej ofiarą przemocy domowej?

a) mężczyzna (mąż, konkubent ,ojciec)

b) kobieta (żona, konkubina, matka)

c) dzieci

d) inne osoby w rodzinie brat, siostra teściowie, (proszę podać jakie ?)

.....

6) Czy jako ofiara lub świadek przemocy zgłosiłby Pan/i/ ten fakt?

a) tak

b) nie , jeżeli „nie” to dlaczego ?

.....

7) Do jakiej ewentualnie instytucji zgłosiłby Pan/i/ problem przemocy domowej i oczekiwałby Pan/i/ z jej strony pomocy?

(proszę o wybranie i zaznaczenie maksymalnie trzech odpowiedzi)

a) Ośrodek Pomocy Społecznej (pracownik socjalny)

b) Posterunek Policji (dzielnicowy)

c) Prokuratura

d) Sądy (sędzia, kurator sądowy)

e)Parafia (ksiądz)

f)Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

g) służba zdrowia (pielęgniarka środowiskowa, lekarz rodzinny)

h) inne:

8) Czy sądzi Pan/i/, iż po zgłoszeniu problemu przemocy domowej, której sam Pan/i/ doświadcza, lub ktoś z Pana/i/ bliskich otrzyma skuteczną pomoc z wyżej wymienionych instytucji ?

a) tak

b) nie, jeżeli „nie” to jakie mogą być tego powody?

.....

c) trudno powiedzieć

9) Czy w Pana ocenie obecne rozwiązania prawne dostatecznie chronią i są skuteczne w pomocy na rzecz ofiar przemocy domowej?

a) tak

b) nie, jeżeli „nie”, to jakie są tego powody i jakich oczekiwaby Pan/i zmian w tym zakresie?

.....

.....

c) nie mam sprecyzowanej opinii na ten temat

10 Czy sądzi Pan/i/, iż pokazywanie w mediach (telewizja, gazety, internet) drastycznych przykładów przemocy domowej może służyć za wzorzec dla ewentualnych sprawców przemocy domowej?

a) tak

b) nie

c) nie wiem

11 Jakie negatywne zjawiska społeczne w Pana/i/ ocenie towarzyszą zjawisku przemocy domowej w rodzinie?

(proszę wybrać i zaznaczyć jedną odpowiedź)

a) nadużywanie alkoholu przez członków rodziny

b) problemy finansowe w rodzinie, w szczególności zjawisko bezrobocia członków w rodzinie

c) inne uzależnienia np. lekomania, narkomania

d) stres w miejscu pracy

e) inne, proszę wymienić jakie? :

Mężczyźni

Numer pytania oraz warianty odpowiedzi	Wiek				Poziom wykształcenia			
	18-30 5-osób	31-45 6-osób	46-60 5-osób	61+ 0-osób	Podst./gimnaz. 7-osób	Zawodowe 4-osoby	Średnie 4-osoby	Wyższe 1-osoba
Nr 1								
a)	5	5	5	0	6	4	4	1
b)	1	1	0	0	2	0	0	0
c)	0	1	0	0	0	0	1	0
d)	3	3	3	0	6	1	1	1
e)	3	1	1	0	2	2	0	1
f)	0	1	0	0	1	0	0	0
Nr 2								
a)	2	3	0	0	2	2	1	0
b)	4	4	5	0	6	3	3	1
Nr 3								
a)	4	4	3	0	3	4	4	0
b)	2	4	3	0	6	0	2	1
c)	0	1	0	0	0	0	1	0
d)	0	1	0	0	0	0	1	0
Nr 4								
a)	4	4	3	0	4	3	3	1
b)	0	0	2	0	2	0	0	0
c)	1	1	1	0	2	0	1	0

d)	0	2	0	0	0	2	0	0
Nr 5								
a)	1	0	0	0	1	0	0	0
b)	4	3	3	0	5	3	1	1
c)	1	5	3	0	2	2	4	1
d)	0	0	0	0	0	0	0	0
Nr 6								
a)	5	6	5	0	7	4	4	1
b)	0	0	0	0	0	0	0	0
Nr 7								
a)	2	4	3	0	6	0	2	1
b)	4	6	4	0	6	3	4	1
c)	2	0	1	0	2	1	0	0
d)	0	2	1	0	1	0	1	1
e)	0	0	0	0	0	0	0	0
f)	0	2	1	0	2	0	1	0
g)	0	0	0	0	0	0	0	0
h)	0	0	0	0	0	0	0	0
Nr 8								
a)	5	3	3	0	6	3	1	1
b)	0	0	0	0	0	0	0	0
c)	1	3	2	0	1	2	3	0
Nr 9								
a)	3	2	2	0	4	1	1	1
b)	3	0	0	0	0	3	0	0
c)	0	4	3	0	3	1	3	0
Nr 10								
a)	3	3	3	0	4	3	2	0
b)	1	0	1	0	1	1	0	0
c)	1	3	0	0	1	0	2	1
Nr 11								
a)	5	4	5	0	7	3	3	1
b)	1	2	1	0	1	2	1	0
c)	1	0	0	0	0	1	0	0
d)	0	0	1	0	1	0	0	0
e)	0	0	0	0	0	0	0	0

Na pytania otwarte padły odpowiedzi:

Pytanie Nr 4 wariant d) - kobieta mężczyzna,

Pytanie Nr 2 wariant a) - bicie, zaniedbywanie, poniżanie,
wariant a) - poniżanie

Pytanie Nr 8 wariant a) – tak, ale po zbyt długim czasie,

Pytanie Nr 9 wariant b) – ogólne za małe kary.

Kobiety

Numer pytania oraz warianty odpowiedzi	Wiek				Poziom wykształcenia			
	18-30 8-osób	31-45 15-osób	46-60 11-osób	61+ 0-osób	Podst./gimnaz. 15 osób	Zawodowe 6-osób	Średnie 12 -osób	Wyższe 1-osoba
Nr 1								
a)	7	13	11	0	14	5	11	1
b)	1	5	1	0	4	3	0	0
c)	1	2	3	0	2	2	2	0
d)	5	6	6	0	5	4	7	1
e)	6	5	4	0	3	3	8	1
f)	0	2	2	0	3	0	1	0
Nr 2								
a)	1	5	4	0	4	4	2	0
b)	7	9	7	0	10	2	10	1
Nr 3								
a)	7	7	8	0	10	3	8	1
b)	3	8	4	0	5	5	5	0
c)	0	1	1	0	1	1	0	0
d)	0	1	2	0	0	0	3	0
Nr 4								
a)	8	14	10	0	14	6	11	1
b)	0	1	1	0	1	0	1	0
c)	0	2	1	0	1	1	1	0

d)	1	0	0	0	0	0	1	0
Nr 5								
a)	1	1	1	0	1	0	2	0
b)	6	12	8	0	14	4	8	0
c)	3	5	6	0	3	4	6	1
d)	0	0	0	0	0	0	0	0
Nr 6								
a)	8	12	11	0	13	6	11	1
b)	0	3	0	0	2	0	1	0
Nr 7								
a)	6	10	9	0	12	5	7	1
b)	6	13	8	0	12	4	10	1
c)	0	1	1	0	0	0	2	0
d)	2	2	1	0	2	0	3	0
e)	0	0	1	0	0	0	1	0
f)	0	2	2	0	2	1	1	0
g)	2	5	1	0	3	2	2	1
h)	0	0	0	0	0	0	0	0
Nr 8								
a)	6	8	7	0	10	3	8	0
b)	0	3	2	0	2	2	1	0
c)	2	4	2	0	3	1	3	1
Nr 9								
a)	1	5	6	0	8	0	4	0
b)	2	2	1	0	2	2	1	0
c)	5	7	4	0	5	4	6	1
Nr 10								
a)	4	13	8	0	12	4	8	1
b)	4	1	2	0	2	2	3	0
c)	0	1	1	0	1	0	1	0
Nr 11								
a)	7	10	8	0	11	3	10	1
b)	2	4	2	0	3	2	2	1
c)	0	1	1	0	1	1	0	0
d)	0	0	1	0	0	1	0	0
e)	0	0	0	0	0	0	0	0

Na pytania otwarte padły odpowiedzi:

Pytanie Nr 2 wariant a) – poniżanie,

- wyśmiewanie, poniżanie,
- nie zapewnianie środków finansowych,
- wyśmiewanie
- zakłócanie spokoju w rodzinie, poniżanie pod wp ływem alkoholu,
- poniżanie
- wyśmiewanie, poniżanie,
- wyzwiska, używanie wulgaryzmów, szarpanie,
- poniżanie, wyśmiewanie

Pytanie Nr 4 wariant d) – teściowie,

Pytanie Nr 6 wariant b) – bo nie widział tego zdarzenia,

Pytanie Nr 9 wariant b) – moim zdaniem jak coś się stanie do dopiero wszystkie urzędy są za tę sprawę zabierają, jak jest zapóźno.

- przymusowa praca dla sprawców przemocy domowej.

Analiza jakościowa:

Grupę reprezentatywną osób dorosłych stanowiły 34 kobiety i 16 mężczyzn w różnym wieku i z różnym wykształceniem.

Wśród kobiet najczęstszym skojarzeniem ze słowem „przemoc” było – „bicie Kogoś” dotyczyło to wszystkich grup wiekowych kobiet bez względu na poziom wykształcenia, co świadczy, iż kobiety mogą doświadczać najczęściej przemocy fizycznej. Mężczyźni również byli w tym pytaniu zgodni z kobietami.

Jeżeli chodzi o własne doświadczenia związane ze zjawiskiem przemocy w rodzinie, kobiety w większości jak i mężczyźni twierdzili, iż nie doświadczają tego problemu we własnej rodzinie, chociaż na 15 kobiet w grupie wiekowej 31-45, aż 5 potwierdziło ten problem we własnej rodzinie, czyli około 33 %. Podobnie w grupie wiekowej 46-60 lat, odsetek ten wynosi około 36%, a więc praktycznie 1/3 populacji badawczej zgłasza ten problem.

Jeżeli chodzi o formę przemocy zarówno kobiety jak i mężczyźni na pierwszych dwóch miejscach wskazują przemoc fizyczną i psychiczną. Jako sprawcę przemocy kobiety praktycznie od 90% do 100% wskazują mężczyzn w osobie męża, konkubenta, ojca. Mężczyźni co jest poniekąd zrozumiałe, iż niechętnie widzą w tej roli siebie, wskazują kobiety i dzieci.

Na pytanie nr 5 również jest konsensus wśród obydwu płci, które jako ofiary przemocy wskazują kobiety i dzieci, czyli tych słabszych bardziej bezbronnych członków rodziny.

Fakt zgłoszenia przemocy potwierdza, iż zrobiliby to 100% badanej populacji mężczyzn, wśród kobiet jest w tym temacie również nie najgorzej 80-100 %.

Kobiety i mężczyźni spośród instytucji działających w obszarze przemocy domowej największe zaufanie mają do Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Posterunku Policji. Oczekują przede wszystkim pomocy ze strony tych dwóch instytucji. Większość kobiet i mężczyzn jest również przekonana o skuteczności działania wyżej wymienionych instytucji, ale daleko jeszcze do 100%, czyli do pełnego zaufania ofiar przemocy, iż otrzymają skuteczną pomoc, do czego niewątpliwie należy dążyć.

Największy brak jednomyślności jest przy pytaniu dotyczącym skuteczności rozwiązań prawnych w zakresie przemocy w rodzinie, zarówno część męska jak i żeńska w relatywnie dużym odsetku nie ma sformułowanej do końca opinii w tym zakresie.

Zbieżne stanowisko obydwu grup kształtuje się w odpowiedziach na pytanie nr 10, gdzie badana

grupa w zdecydowanej większości widzi negatywny wpływ mediów na ewentualnych sprawców przemocy w rodzinie poprzez pokazywanie drastycznych przykładów przemocy domowej.

Na pytanie 11 większość badanych stwierdziła, iż najczęstszym negatywnym zjawiskiem społecznym towarzyszącym przemocy w rodzinie jest problem nadużywania alkoholu przez członka rodziny, czyli wyraźne wskazanie do wzmożenia działań profilaktyczno-edukacyjnych w tym zakresie ze strony instytucji do tego powołanych. Na drugim miejscu respondenci wskazują problemy finansowe, w szczególności problem bezrobocia, z którym niewątpliwie gmina Grunwald boryka się od kilkunastu lat.

VI. Cele realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie gminy Grunwald, programu krajowego, wojewódzkiego i powiatowego a także przewidywane efekty programu.

Cele realizacji programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie gminy Grunwald na lata 2012-2016 powinny stanowić logiczny ciąg i być zbieżnymi z celami określonymi w krajowym, wojewódzkim oraz powiatowym programem przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także mieć swoje odzwierciedlenie w celach operacyjnych zawartych w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Grunwald na lata 2009 – 2016.

Celem Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie,
- 2) zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy,

- 3) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Wyżej wymienione cele ogólne mają być realizowane poprzez:

- 1) systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- 2) podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie,
- 3) podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie,
- 4) udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2011-2014 określa cztery priorytety i cztery cele główne programu:

Priorytet I: System pomocy świadczonej przez instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Cel główny: 1. Wzmocnienie systemu pomocy świadczonej przez instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

1.1 Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy.

1.2 Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc.

Priorytet II: Kształcenie kadr

Cel główny: 2. Wypracowanie systemu kształcenia kadr działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2.1 Podniesienie i doskonalenie umiejętności osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2.2 Wypracowanie założeń programów szkoleniowych dla kadry pracującej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Priorytet III: Współpraca

Cel główny: 3. Wzmocnienie współpracy między instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim.

3.1 Wypracowanie zasad współpracy między instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w Województwie Warmińsko-Mazurskim.

3.2 Wypracowanie propozycji procedur postępowania w zakresie realizacji zadań szczegółowych wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Priorytet IV: Edukacja

Cel główny: Podniesienie świadomości i wiedzy społecznej na temat przemocy w rodzinie.

4.1 Podniesienie wrażliwości społecznej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

4.2 Zwiększenie skuteczności działań profilaktyczno-wychowawczych prowadzonych wobec dzieci i młodzieży.

Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie ostródzkim na lata 2011-2015 zakłada jeden cel strategiczny:

1) Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w powiecie ostródzkim,

oraz cele i zadania szczegółowe:

- / diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- / rozwój infrastruktury pomocy instytucjonalnej w przeciwdziałaniu przemocy,
- / prowadzenie działalności informacyjnej,
- / prowadzenie działalności edukacyjnej,
- / podnoszenie i doskonalenie umiejętności kadr jednostek pomocy społecznej oraz organizacji i instytucji zaangażowanych w zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie,
- / działania podejmowane w zakresie zapewnienia ochrony i udzielenia pomocy osobom dotkniętym przemocą,
- / działania podejmowane w zakresie promowania i wdrażania metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Grunwald na lata 2009 – 2016 z pośród celów strategicznych i operacyjnych określa również te związane ze zjawiskiem przemocy w rodzinie:

Cel strategiczny nr 2:

Poczucie akceptacji i szacunku społecznego dla rodzin wielodzietnych w tym wzrost ich zaradności życiowej.

Cele operacyjne:

2.2 Wychodzenie z problemów życiowych samodzielnie i z pomocą instytucji i otoczenia.

Działania:

- / utworzenie zespołu interdyscyplinarnego wspierającego rodziny poprzez doradztwo prawne, pedagogiczne, psychologiczne, społeczne i edukacyjne,
- / współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie,
- / prowadzenie szkoleń i warsztatów dla rodziców służących poszerzeniu ich wiedzy i umiejętności wychowawczych, oraz możliwości wzajemnej wymiany doświadczeń.

2.3 Kształtowanie i promowanie zdrowego trybu życia

Działania:

- / promowanie zmian zachowań i postaw mieszkańców wobec stosowania używek,
- / prowadzenie działalności edukacyjnej w środowiskach zagrożonych alkoholizmem i narkomanią,
- / działalność promocyjno-wydawnicza poświęcona zdrowemu stylowi życia.

Cel strategiczny nr 5:

Współpraca dzieci i młodzieży w grupach rówieśniczych oraz środowisku budująca wzajemne zaufanie i odwagę oraz wzrost otwartości na dalsze działanie.

Cele operacyjne:

5.3 Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie

Działania:

- / współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie,
- / upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc rodzinie w kryzysie,
- / stworzenie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami oraz przysługującymi im prawami,
- / pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz wspieraniu i usprawnianiu systemu wsparcia dla rodziny, m.in. psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego.

5.5 Stworzenie sieci poradnictwa wspomagającego właściwy rozwój dzieci.

Działania:

- / utworzenie świetlic terapeutycznych i socjoterapeutycznych,
- / prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,
- / utworzenie zespołów interdyscyplinarnych wspomagających rodziny w wychowaniu dzieci,
- / prowadzenie szkoleń i warsztatów z zakresu rozwoju umiejętności wychowawczych.

W oparciu o powyższą bazę określone zostaną cele Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminy Grunwald na lata 2012-2016:

Cel 1 : Określenie skali zjawiska przemocy w rodzinach na terenie gminy Grunwald

działania:

- / prowadzenie cykliczne (raz w roku kalendarzowym) badań ankietowych

dotyczących problemu zjawiska przemocy w rodzinie oraz badanie dokumentów instytucji działających na rzecz ofiar przemocy domowej na terenie tut. gminy.

Cel 2 : Podniesienie umiejętności i kompetencji własnych kadr z instytucji zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie na terenie gminy Grunwald.

działania:

-/ kierowanie kadr na szkolenia, warsztaty, specjalizacje, wizyty studyjne, itp.

Cel 3: Precyzyjne określenie zadań i wzmocnienie współpracy między instytucjami działającymi na rzecz przemocy domowej na terenie gminy Grunwald.

działania: -/ wypracowanie procedur postępowania w zakresie zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy.

Cel 4: Edukacja społeczeństwa lokalnego na temat zjawiska przemocy w rodzinie.

działania:

-/ uwrażliwienie społeczeństwa na krzywdzenie innych ludzi z ich najbliższego otoczenia,
-/ zintensyfikowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych wobec dzieci i młodzieży.

Cel 5: Zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa na terenie gminy oraz rozszerzenie jego form.

działania:

-/ rozbudowa sieci poradnictwa specjalistycznego, poprzez zwiększenie ilości zatrudnionych specjalistów,
-/ wprowadzenie cyklicznych zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży na świetlicach wiejskich.

Przewidywane efekty programu:

- 1) Skuteczniejsza współpraca poszczególnych instytucji oraz włączenie do niej nowych instytucji, służb oraz organizacji pozarządowych.
- 2) Większa dostępność do specjalistów i możliwość ciągłości uczestnictwa w danych programach terapeutycznych.

- 3) Zmniejszenie liczby interwencji Policji dotyczącej przemocy domowej, w szczególności w rodzinach, gdzie do aktów przemocy dochodziło wielokrotnie.
- 4) Społeczeństwo gminy Grunwald bardziej wrażliwe na problem przemocy domowej oraz gotowe do zgłoszenia jej odpowiednim służbom i instytucjom.
- 5) Precyzyjny zakres zadań podzielony między poszczególne instytucje, co spowoduje skuteczną i szybką pomoc ofiarom przemocy domowej.

VII. Monitoring i ewaluacja

Każdy z tego typu programów, jeżeli ma być prawidłowo realizowany a cele w nim postawione nie są jedynie celami „papierowymi”, winien mieć systematycznie prowadzony monitoring oraz wyznaczone jasno i przejrzysto wskaźniki ewaluacji.

Monitoring programu pozwoli między innymi na :

- a) systematyczną obserwację działań programu oraz jej celowość,
- b) weryfikację zgodności założonych w programie pięciu celów głównych z osiągniętymi efektami,
- c) ocenę zaangażowania poszczególnych podmiotów (jednostek z terenu gminy pracujących na zasadzie partnerskiej) w realizację poszczególnych działań określonych w niniejszym programie.

Program będzie podlegał ewaluacji na zakończenie każdego roku, która winna zostać przeprowadzona do 31 marca roku następnego oraz ewaluacji końcowej przeprowadzonej w

marcu 2017 roku. Podstawowym celem ewaluacji będzie ocena efektywności programu poprzez zastosowanie narzędzi badawczych ich analizę ilościową oraz jakościową, interpretację danych m.in.; badanie dokumentów jednostek z terenu tut. gminy zajmujących się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przeprowadzenie po każdym roku kalendarzowym ankiety wśród mieszkańców gminy na określonej grupie reprezentatywnej.

Do procesu ewaluacji zostały określone następujące wskaźniki:

- / liczba osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w Gierzwałdzie,
 - / liczba osób korzystających z pomocy GOPS ze względu na problem przemocy w rodzinie (pomoc materialna, praca socjalna),
 - / liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć socjoterapeutycznych w świetlicach,
 - / liczba jednostek, instytucji, służb i organizacji pozarządowych współpracujących ze sobą w zakresie zjawiska przemocy domowej,
 - / liczba zorganizowanych szkoleń wewnętrznych na terenie gminy oraz liczba szkoleń, warsztatów i specjalizacji w zakresie przemocy oraz liczba osób przeszkolonych,
 - / liczba założonych w danym roku „Niebieskich Kart” przez poszczególne instytucje,
 - / liczba interwencji Policji związanej z przemocą domową,
 - / liczba spotkań zespołu interdyscyplinarnego, w szczególności grup roboczych,
-
- / liczba specjalistów pracujących na terenie gminy oraz dostępność do tych specjalistów (liczba godzin świadczonych porad w cyklu miesięcznym, liczba godzin zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży),
 - / liczba warsztatów i zajęć profilaktyczno-edukacyjnych zorganizowanych na terenie gminy dla rodzin, w szczególności rodziców,
 - / desygnowane środki przez samorząd lokalny na działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Podsumowanie

Trudno jest w dwóch lub trzech zdaniach podsumować całość materiału oraz problemu tak złożonego jakim jest problem przemocy w rodzinie. Niewątpliwie na podsumowanie przyjdzie czas po ewaluacji corocznej oraz końcowej programu, co wskaże w jakim zakresie postawione w tym programie cele zostały zrealizowane, a gdzie tkwią wciąż największe deficyty.

Kluczową rolę będzie tu niewątpliwie odgrywać praca nad coraz większą świadomością społeczności lokalnej w obszarze przemocy domowej i uwrażliwienie jej w tym temacie.

Bez udziału społeczności lokalnej jako aktywnego partnera w programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie same działania instytucji, pomimo ich zwiększonego z roku na rok profesjonalizmu mogą okazać się niewystarczające.